

DEHLİZLİ TİPTE BİNALAR, KONŞELİ YAPILAR

SAN 214 - SON DEĞER BİZANS MİMARİSİ
Doç. Dr. Serkan SUNAY

İstanbul Hagios Andreas Kilisesi (Koca Mustafa Paşa Cami)

- 1284 yılına doğru yeni baştan yapılarak dehlizli bir yapı haline getirilmiştir.
- 15. yüzyıl sonlarında camiye çevrildiği sırada yan dehlizler kesilmiş ve sütunlar kaldırılmıştır.
- Tonozlar yerine yarım kubbeler inşa edilmiş ve dış duvarlar bu devirde yapılmıştır.
- Bu durumda sadece batıdaki dehliz ve tonoz kalmıştır.

İstanbul Eski Lips (Panakhrantos) Kilisesine Bitişik Güney Kilise 1282-1304

-VI. Yüzyıla ait bir bina yerine inşa edilmiştir.

-1290'a doğru yapılmış (1282-1304) ve İoannes Prodromosa ithaf edilmiştir.

-XV. Yüzyılda yapı genişletilmiştir.

-Camiye çevrilirken ikişer sütun ve üçüz kemerler kaldırılarak büyük birer sivri kemer yapılmıştır.

-Dış cephesinde vertikal hatları temsil eden tuğla örgü süslemeler ve nişler bulunmaktadır.

-Apsis tarafında bol nişli hareketlilik ve tuğla-taş işçiliği ile meandır motifleri Son Bizans'ın karakteristik özelliklerini yansıtır.

İstanbul Fethiye Cami/ Theotokos Pammakaristos Manastırı Kilisesi 1290-1292

-1290-92'de inşa edilmiştir.

-1315 yılları civarında, güney yanına (Parecclesion) mezar şapeli eklenmiştir. Bu şapel " Kapalı Yunan Haçı" planlıdır.

-Dehlizli inşa edilen esas binada, camiye çevrilmesi sırasında sütunlar kaldırılarak büyük sivri kemeler eklenmiştir.

-Camiye çevrilirken apsis kaldırılarak mihrap için ilave bölüm yapılmıştır

Konşeli (Trikonk-Triconch-Tetrakonk-Tetraconch) Tip Binalar

İstanbul Heybeliada (Chalki) Panaghia Manastırı Kilisesi

-1425-1448/50 yılları arasında inşa edilmiştir.

-Son Bizans Devri'nin en son yapısıdır.

-4 konşeli ufak bir binadır.

SAN 214 - SON DEVİR BİZANS MİMARİSİ
Doç. Dr. Serkan SUNAY

İstanbul Panaghiotissa (Moukhliotissa) Manastır Kilisesi

-Eski bir kilise veya Geç Roma mezar binası iken Son Bizans Devrinde değişiklikler yapılmıştır.

-Dört konşeli yapının her bir konşesi de üç konşelidir.

Selanik Sotiros Kilisesi

-İlk adı Virgin Mary olan yapı 14. yüzyılın ilk yarısında ? İnşa edildiği düşünülmektedir.

-Dört konşeli olan yapıya, 1936'da narthex bölümü eklenmiştir.

-Kubbe çapı 4 metre, yüksekliği ise 5 metredir. Dolayısıyla, 5 metreye kadar beden duvarları olan kare planlı bu yapı için 9 metrelik bir yükseklik söz konusudur.

-Büyük oranda vertikalizm hakimdir.

1978'den sonra, çeşitli nedenlerle tahrip olan kısımlar yenilenmiştir.

Selanik Profitis İlias Kilisesi (Saraylı Cami)

- 1360/70 yıllarına tarihlenmektedir.
- Dengeli-ahenkli üç konşeli bir yapıdır.
- Narthex, "Litê-Liti" denilen dört sütunlu ve enli bir giriş mekanı olarak düzenlenmiştir.
- Çevresi üç yandan galeri ile kuşatılmıştır.